

บทที่ ๔

การอภิปรายผล

ข้อมูลในตารางที่ ๑ บทที่ ๓ แสดงว่า การศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม ระหว่างแบบที่ผู้นำกลุ่มเป็นผู้กำหนดแนวทาง กับแบบที่สมาชิกเป็นผู้กำหนดแนวทางนั้น ไม่มีความแตกต่างกัน ดังนั้นสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า การศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม ในเรื่องความเข้าใจตนเองระหว่างแบบที่ผู้นำกลุ่มเป็นผู้กำหนดแนวทางกับแบบที่สมาชิกเป็นผู้กำหนดแนวทางนั้นแตกต่างกัน จึงไม่ได้รับการสนับสนุน ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ โรเบิร์ต ฟอรัสสตอม ไมเออร์ส (Robert Forsstorm Myers) ซึ่งศึกษาอิทธิพลของการจัดโครงสร้างของกลุ่มต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน แต่สอดคล้องกับการวิจัยของ แคซี คาร์เปิลส์ (Kathy Karpels) ซึ่งศึกษาอิทธิพลของการจัดโครงสร้างของกลุ่มต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมในเรื่องเพศ

ปัจจัยที่อาจจะเป็นผลให้การศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มทั้งสองแบบ ให้ผลต่อความเข้าใจตนเองไม่ต่างกันนั้น เมื่อพิจารณาแล้วน่าจะได้แก่ปัจจัยเรื่องเวลาในการฝึกและเครื่องมือที่ใช้

สำหรับเรื่องของเวลานั้น การวัดผลความเข้าใจตนเองกระทำกันทีหลังจากการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มสิ้นสุดลง ซึ่งอาจจะเป็นการวัดที่ได้ผลไม่เต็มที่ เพราะสมาชิกที่ได้รับประสบการณ์จากกลุ่มอาจจะยังไม่ได้นำประสบการณ์ที่ได้ไปปรับปรุงพฤติกรรมหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกนึกคิดทันทีทันใด แต่การเปลี่ยนแปลงอาจจะเกิดขึ้นเมื่อสมาชิกผู้นั้นได้นำเอาประสบการณ์จากกลุ่มไปทดลองใช้ในชีวิตจริงก่อน และการที่จะเข้าใจตนเองได้นั้น จะต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสียก่อน ดังนั้น การที่เราจะทราบว่ากิจกรรมกลุ่มมีผลหรือไม่ บางทีต้องรอเวลา รูธ แสตรัง (Ruth Strang) กล่าวถึงผลของการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มว่า บางครั้งต้องเว้นระยะไปถึง ๑ ปี เพราะการวัดผลหลังจากเสร็จสิ้นงานกลุ่มใหม่ ๆ ไม่ใช่การวัดสิ่งที่เปลี่ยนแปลงแล้ว แต่เป็นการวัดใน

ช่วงที่สมาชิกกลุ่มกำลังจะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างช้าๆ และมีสมาชิกได้นำประสบการณ์ที่เขาได้รับจากกลุ่มไปใช้ในชีวิตประจำวัน เขาก็จะรับรู้ได้ว่าประสบการณ์ที่เขาได้รับจากกลุ่มทำให้เขาเกิดการเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร การวัดในช่วงนี้เราจะได้คำตอบที่แท้จริงว่าวิธีการที่เราให้มียผลหรือไม่ * ซี เอช แพตเตอร์สัน (C. H. Patterson) ก็เป็นอีกบุคคลหนึ่งซึ่งให้ความเห็นว่าทัศนคติและนิสัยของแต่ละคนนั้น เป็นสิ่งที่สะสมมาเป็นเวลานาน ดังนั้นการที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงหลังจากการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มหรือการบำบัดทางจิตที่กระทำเพียงแค่อาทิตย์ละครั้ง หรือหลายชั่วโมงนั้น เป็นสิ่งที่ค่อนข้างยากและทำได้ไม่รวดเร็ว การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มหรือการบำบัดทางจิตที่จะให้ผลดีควรกระทำติดต่อกันเป็นเวลานาน^๒ นอกจากนี้ อาร์ อาร์ คาร์คัฟ และ บี จี เบอร์เรนสัน (R.R. Carkhuff and B.G. Berenson) ให้ความเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความเข้าใจตนเองเป็นกระบวนการปฏิภิกิริยาที่ต่อเนื่องกัน โดยที่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจะมาก่อนความเข้าใจ และตระหนักตน ฉะนั้นการที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงจึงต้องอาศัยเวลา^๓

ดังนั้น ถ้าต้องการที่จะเห็นผลแตกต่างในเรื่องความเข้าใจตนเองระหว่างแบบที่ผู้นำกลุ่มเป็นผู้กำหนดแนวทางกับแบบที่สมาชิกเป็นผู้กำหนดแนวทางอย่างเด่นชัด ก็ควรที่จะมีการศึกษาโดยการวัดผลระยะยาว อาจจะเป็น ๖ เดือน ๘ เดือน หรือ ๑ ปี เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากกิจกรรมที่ผู้นำกลุ่มกำหนดให้ หรือความรู้และประสบการณ์ที่สมาชิกแต่ละคนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางไปทดลองใช้ในชีวิตจริง เพื่อเป็นการทดสอบดูว่าสิ่งที่เขาเรียนรู้จากกลุ่มนั้น เมื่อเวลาผ่านไปเขาจะมีความเข้าใจตนเองแตกต่างกันหรือไม่

* Ruth Strang, Counseling Techniques in College and Secondary School, (New York: Harper & Row, 1949), p.31-32.

^๒ C.H. Patterson, Relationship Counseling and Psychotherapy (New York: Harper & Row, 1973), p.98.

^๓ Ibid., p.129.

นอกจากปัญหาเรื่องเวลาแล้ว สิ่งซึ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้ผลความเข้าใจตนเองไม่แตกต่างกัน ก็อาจจะเป็นที่เครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้วัดนั้นประกอบด้วยข้อคำถามที่มีความหมายครอบคลุมเนื้อหาทางด้านความต้องการ ความสามารถ บทบาท ทัศนคติ ลักษณะทางกายภาพ และอารมณ์ กว้างเกินไป กล่าวคือข้อคำถามนั้นมิได้เกี่ยวข้องกับเฉพาะตัวสมาชิกเท่านั้น ยังเกี่ยวข้องกับถึงบุคคล สิ่งของ และสถานการณ์ที่แวดล้อมเขาคด้วย แต่ประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้ากลุ่ม ๑๘ ชั่วโมงมีเพียงจำกัด ประกอบกับการวัดผลอย่างทันทีทำให้เขายังไม่สามารถที่จะนำข้อคิดที่ได้รับจากกลุ่มไปทดลองใช้กับสภาพแวดล้อม เขาจึงยังมองไม่เห็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อาเธอร์ อี. แทรกซเลอร์ (Arthur E. Traxler) กล่าวว่า ไม่มีแบบสอบถามประเภทไหนที่จะไม่มีผิดได้เลย แบบสอบถามที่ดีที่สุดก็ไม่ได้หมายความว่า จะมีความเชื่อถือถูกต้องที่สุด เพราะธรรมชาติของมนุษย์ประกอบด้วยจึงสลับซับซ้อนแวดล้อมตัวเขามากมาย ไม่อาจจะควบคุมได้^๑ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของลีโอนา อี. ไทเลอร์ (Leona L. Tyler) ที่ว่า แบบสอบถามทุกชนิดจะไม่ปรากฏว่ามีความเชื่อถือได้อย่างสมบูรณ์^๒

การวิเคราะห์แบบสอบถามเพื่อรายงานประสบการณ์จากการเข้ากลุ่มได้พบว่าการเข้าสู่ความเข้าใจตนเอง ของสมาชิกทั้ง ๒ กลุ่ม มีการค่าเนนต่างกัน คือสมาชิกที่ผู้นำกลุ่มเป็นผู้กำหนดแนวทาง ให้ความสำคัญต่อกิจกรรม และบทบาทของผู้นำกลุ่ม ซึ่งเป็นพื้นฐานให้เกิดการพัฒนาเข้าสู่ความเข้าใจตนเอง ในขณะที่กลุ่มที่สมาชิกเป็นผู้กำหนดแนวทาง เริ่มความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างคลุมเครือ ทำให้ค่อย ๆ พัฒนาไปสู่การยอมรับและเข้าใจตนเอง ดังที่ รอดนีย์ เจ. ซาปิโร และ โรเบิร์ต เอช. เคลลิน (Rodney J. Shapiro, and

---

^๑ Arthur E. Traxler, Techniques of Guidance: Tests, Records and Counseling in a Guidance Program (New York: harper & Brother, 1945, p.188.

^๒ Leona E. Tyler, "The Use of Tests," in The Work of the Counselor, ed. Leona E. Tyler (New York: Appleton-Century-Crafts, 1953, p.198.

Robert H. Kelin) อ้างถึง มอร์ตัน เอ ลีเบอร์แมน ไอวิน ดี ยาลอม (Morton A. Lieberman, Ivin D. Yalom) กล่าวว่า สิ่งที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มที่สมาชิกเป็นผู้กำหนดแนวทาง ก็คือการที่สมาชิกได้พูด โต้กระทำ ตลอดจนการที่เขาได้รับรู้ ยอมรับและตอบสนองจากสมาชิกในกลุ่ม

อย่างไรก็ตาม ความรู้สึกทางลบที่สมาชิกบางคนในกลุ่มที่สมาชิกเป็นผู้กำหนดแนวทางมันหนักไว้นั้น อาจจะเป็นเพราะว่า สมาชิกบางคนคาดหวังว่าจะได้รับกิจกรรมที่ผู้นำกลุ่มจัดให้ จึงมีความคาดหวังในตัวผู้นำกลุ่มอีกลักษณะหนึ่ง ซึ่งเมื่อมาพบกับสภาพที่ตนเองจะต้องรับผิดชอบในการกำหนดแนวทางด้วยตนเอง จึงเกิดความสับสน ปริบคัวไม่ทัน จึงเกิดความไม่พอใจ ไม่เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ที่ตนจะต้องกระทำ ไม่แน่ใจว่าการที่กลุ่มดำเนินไปนั้นถูกต้องหรือไม่ ซึ่งเป็นภาวะดังที่ คาร์ล อาร์ โรเจอร์ส (Carl R. Rogers) ได้กล่าวไว้ในขั้นตอนของการพัฒนากลุ่มขั้นแรก (Milling around ภูเขา ๕) และเขาพบว่าสมาชิกมีปฏิกิริยาตอบสนองที่เขารับแตกต่างกันไป สมาชิกส่วนมากได้รับประสบการณ์ที่ดี แต่บางคนได้รับประสบการณ์ที่ไม่น่าพอใจ เช่น สมาชิกคนหนึ่งบันทึกถึงประสบการณ์ที่เขาได้รับว่า เป็นความรู้สึกขัดแย้ง สับสน ผิดหวัง ไม่สบายใจ และไม่ประทับใจ^๒ แต่ถึงแม้จะไม่ได้รับกิจกรรมที่คาดหวังไว้ แต่สมาชิกบางคนก็ได้เรียนรู้บรรยากาศของความเข้าใจซึ่งกันและกัน ซึ่งเขาเห็นความสำคัญมากกว่ากิจกรรมที่เขาต้องการ

ในการวิจัยครั้งนี้ ในเรื่องความเข้าใจตนเองนั้น การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม ระหว่างแบบที่ผู้นำกลุ่มเป็นผู้กำหนดแนวทาง กับแบบที่สมาชิกในกลุ่มเป็นผู้กำหนดแนวทาง ให้ผลไม่แตกต่างกัน แต่ในเรื่องของทัศนคติที่มีต่อการปรึกษาเชิงจิตวิทยานั้น แสดงให้

๑ Rodney J. Shapiro, Robert H. Kelin, "Perceptions of the Leader in and Encounter Group," Small Group Behavior vol.6 No.2 (May, 1978): 238.

๒ Carl R. Rogers, Encounter Group, (New York: Harper & Row, 1970), p.143.

เห็นถึงอิทธิพลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม แบบที่ผู้นำกลุ่มเป็นผู้กำหนดแนวทาง กับแบบที่สมาชิกในกลุ่มเป็นผู้กำหนดแนวทางอยู่ ทั้งนี้ ถ้าหากมีการปรับปรุงเรื่องของเวลาและเครื่องมือให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นแล้ว ก็เชื่อมั่นว่าในเรื่องของความเข้าใจตนเองระหว่างแบบที่ผู้นำกลุ่มเป็นผู้กำหนดแนวทาง กับแบบที่สมาชิกในกลุ่มเป็นผู้กำหนดแนวทาง น่าจะให้ผลแตกต่างกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย